

УДК 687.016: 613

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРІВ ПРИ ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННІ СПЕЦІАЛЬНОГО ОДЯГУ

ГАЛАГАН Тамара, КОЛОСНІЧЕНКО Марина

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Дослідження присвячено питанням удосконалення процесу проектування спеціального одягу з поліпшеними естетичними показниками, з урахуванням особливостей психофізіології сприйняття людиною кольорів та законів колористики що є актуальним завданням через відсутність науково-обґрунтованих підходів до його створення. Визначено основні базові характеристики колірної палітри, вплив та характер асоціацій, що виникають при сприйнятті основних кольорів.

Ключові слова: колір, колористика, психофізіологія сприйняття, сигнальні кольори, спеціальний одяг.

ВСТУП

При проектуванні одягу враховується залежність форми виробу від індивідуальних особливостей комплекції, вікових особливостей, подоби замовника і його характеру, навколишнього оточення, естетичних вимог суспільства. Форми і пропорції окремих частин тіла людини мають особливо важливе значення. Від цього залежить вибір форми виробу і його силуету, фактури і кольору матеріалу. Окреме місце відводиться правильному підбору таких факторів як колір та колірна гама, з урахуванням особливостей психофізіології сприйняття.

Система розвитку кольорознавства предметно-просторового середовища формується сьогодні новою колористикою рішень, пов'язаних із новими функціями об'єкта і використанням комп'ютерних технологій, дизайнерською культурою проектування [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У моделюванні, проектуванні одягу практично в поєднанні використовується, як правило, небагато кольорів - два-три, рідше більше. Особливо це стосується принципів розробки дизайну одягу спеціального призначення. Відповідно, з'ясування об'єктивних характеристик кольорів, їх психофізіологічний вплив та сигнальна функція є одними з пріоритетних завдань при проектуванні одягу спеціального призначення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Особливості естетичного сприйняття кольору становлять сьогодні одну із центральних проблем науки, де сам процес, в широкому розумінні, має власні закони, вимагає знання мови

мистецтва, розвинених здібностей і смаку, естетичного досвіду, психологічної зосередженості на об'єкті сприйняття тощо. Вважається, що колір людина сприймає душею, тому існує зв'язок: душа – емоція – естетичне відчуття. Сам колір, окрім естетичного, має декілька основних видів впливу на людину: фізичний, оптичний, психофізіологічний та символіко-культурологічний. І, якщо колір, як фізична величина, – це «відображення світла, якого є декілька основних ознак: змінюваність, насиченість та об'ємність», то колір, як естетичний феномен, – явище, що «змінює наше відношення до життя і сприйняття світу, тобто є суттєвим смислоносієм» [2]. Чуттєво-моральний аспект впливу кольору залишається сьогодні найменш з'ясованим, як і проблеми творчості та видової специфікації мистецтва, де колір розглядається, як важливий чинник формування почуттєвої культури людини.

З розвитком технічних можливостей світової текстильної промисловості з'явилась можливість приділяти значну увагу кольору в дизайні одягу, як найбільш показовій та описовій, а отже, комунікативній характеристиці костюма, яка здатна викликати у глядача активну емоційну реакцію. В дизайні одягу колір має особливі, відмінні від інших галузей людської діяльності, характеристики, а саме: кольори та їх сполучення характеризуються епітетами та порівняннями, які не стільки свідчать про тональність, насиченість чи відтінок кольору, а несуть смислове, емоційно-психологічне навантаження. Колір є найважливішим елементом композиції костюма. В костюмі важливий не тільки колір одягу, але і колір інших елементів, що доповнюють костюм. При створенні костюма колір не можна розглядати у відриві від ліній, форм, фактури матеріалу, функцій костюма.

Відомо, що колір в костюмі виконує дві важливі функції:

- композиційну (створення форми);
- стилеутворюючу (пов'язану з семантикою, символікою, психологічним та естетичним впливом).

Здійснення цих функцій пов'язано з емоційним та асоціативним сприйняттям кольору. Відповідно, головне завдання дизайнера одягу полягає в тому, щоб асоціації, які «запрограмовані» за допомогою кольору в образній характеристиці моделі, викликали відповідний емоційний відгук та збіглися із стилістичним та практичним призначенням костюма. У цьому випадку художній вплив моделі буде посилено. [3].

Семантика кольору, притаманні йому символи та значення, які склалися історично, на сьогодні втратили здебільшого свій вплив, перевага надається змістовим, концептуальним значенням. Висвітлюючи потенціал кольору як одного із засобів естетичного, культурного виховання, необхідно починати з оволодіння методики колористики, за допомогою якої ми сприймаємо об'єкти і простір як елементи форми.

Основне в колірних поєднаннях в костюмі - це відмінність між кольором по світлоті, колірному тону і насиченості. Різниця між кольором - є відношення їх один до одного. Тут відношення виражається як тотожність, нюанс і контраст. Принципи складання гармонійного відношення кольорів будуються на використанні їх схожості - тотожності, або меншої чи більшої відмінності, тобто, нюансу і контрасту.

Всі кольори поділяються на хроматичні, що містять в собі червоний, синій або інші кольори, і ахроматичні - відтінки сірого в діапазоні від білого до чорного. Тон, яскравість і насиченість називають трьома основними характеристиками кольору.

Через зміни яскравості і насиченості з'являються відтінки кольору. Наприклад, якщо до насиченого червоного додати білий, вийде блідий рожевий, а якщо до відбиваного світла додати чорний, вийде коричневий - все це, зміни яскравості і насиченості кольору. Відтінки дуже важливі для гармонії в поєднаннях кольорів [4].

При підборі одягу важливо не тільки, який колір з яким поєднується, але і співвідношення (пропорція) цих кольорів. Іншими словами, потрібно стежити за балансом і поєднанням - базового кольору, що створює атмосферу в цілому, що доповнює колір, що дозволяє відтінити основний колір, і акцент, що привертає увагу. Базовий колір. Колір який використовується на великій площі, також називається основним. Займає приблизно 70%, визначає загальне враження від зовнішнього вигляду. Це колір костюма, плаття або пальто. Додатковий колір. Допоміжний колір, що підкреслює базовий і доводить до кінця образ в цілому.

Вченими зібрана ґрунтовна експериментальна база, яка свідчить про те, що кольорові уподобання пов'язані з наступними психофізіологічними особливостями особистості: синій колір: інтровертованість, пасивність, схильність до песимістичності, вдумливість, чутливість, прихильність до людей, потреба в спілкуванні, розумінні та співчутті; зелений: завзятість, цілеспрямованість, наполегливість, скрупульозна точність, схильність до систематизації, амбіційність, стійкість прихильностей та інтересів, захопленість, почуття суперництва, змагальність, акуратність, педантизм, прагнення до лідирування; червоний: активність, прагнення до успіху, самостійність, незалежність, владність, домінантність, авторитарність, висока пошукова активність, допитливість, розкутість почуттів, імпульсивність, знижений самоконтроль; жовтий: експансивність, потреба в спілкуванні, емотивність, оптимістичність, нестриманість, імпульсивність, розкутість, нетерплячість, нестійкість, метушливість; фіолетовий: підкреслений індивідуалізм, утруднена адаптація через ослаблення самосвідомості, оригінальність мислення, здатність до незалежних оцінок; коричневий: тривожність, невпевненість, почуттєва вразливість, потреба в фізіологічному та фізичному комфорті, твердість в переконаннях; чорний: агресивність, суб'єктивізм, відчуття відособленості та непокори,

активна протидія середовищу; сірий: інтровертованість, труднощі в міжособистісних контактах, пасивність, розсудливість, недовірливість, стриманість, підвищений емоційний контроль.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження з'ясовано, що в дизайні одягу колір має особливі, відмінні від інших галузей людської діяльності, характеристики, а саме: кольори та їх сполучення характеризуються епітетами та порівняннями, які не стільки свідчать про тональність, насиченість чи відтінок кольору, а несуть смислове, емоційно-психологічне навантаження. При проектуванні спеціального одягу окреме місце відводиться використанню сигнальних кольорів. Згідно ДСТУ EN 471 2013 «Одяг спеціальний сигнальний підвищеної видимості» можуть бути використані три «сигнальних» кольори: флуоресцентний жовтий, флуоресцентний помаранчевий і флуоресцентний червоний. Ці кольори добре видно на контрасті з навколишнім середовищем, отже, привертати увагу та якісно виконувати «сигнальну» функцію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття». – К: Райдуга, 1994. – 62 с.
2. Козлова Т.В. Цвет в costume: из цикла лекций / Т.В.Козлова. – М.: Легпромбытиздат, 1989. – 39 с.
3. Кузнецова М.М. Художественная структура авторского женского костюма в проектной культуре последней трети XX – начала XXI вв. / М.М. Кузнецова; Санкт-Петербург. гос. ун-т технологи и дизайна. – СПб, 2010. – 290 с.
4. Чернявський К. В. Особливості психофізіології сприйняття світло-кольорового середовища інтер'єрів дитячих лікувальних закладів / К. В. Чернявський // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. / відп. ред. М. М. Дьомін. – К. : КНУБА, 2013. – Вип. 33. – С. 195-200.

GALAGAN T., KOLOSNIHENKO M. FEATURES OF COLORS ACCEPTANCE FOR THE DESIGN OF A SPECIAL CLOTHES

The research is devoted to the issues of improving the design process of special clothing with improved aesthetic indicators, taking into account the peculiarities of psychophysiology of human perception of colors and the laws of coloring, which is an urgent task due to the lack of scientifically grounded approaches to its creation. The basic characteristics of the color palette, the influence and nature of the associations that arise in the perception of the main colors are determined.

Key words: color, colorism, psychophysiology of perception, signal colors, special clothes.